

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ПОГОДЖЕНО

на засіданні вченої ради факультету
педагогіки та психології

Протокол № 7 від 04 лютого 2021 р.

Декан Радул А. Б.

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри педагогіки дошкільної
та початкової освіти

Протокол № 8 від 26 січня 2021 р.

Зав. кафедри Радул О. С.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ЦДПУ ім. В. Винниченка

від 2021 р. № 45-ук

Голова приймальної комісії

В.о. ректора О. А. Семенюк

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

з Педагогіки

для осіб, які вступають на II курс

денної/заочної форми навчання

для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітньо-

кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста,

або бакалавра за іншою спеціальністю на вакантні місця набору 2020 року

зі спеціальностей: 012 Дошкільна освіта

013 Початкова освіта

Кропивницький – 2021

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування – форма вступного випробування, яка передбачає перевірку здатності вступника до опанування навчальної програми на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахового випробування складена для абітурієнтів, які вступають на II курс з нормативним терміном навчання за спеціальностями 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта бакалаврського рівня вищої освіти на вакантні місця набору 2020 року. Для здобуття ступеня бакалавра за відповідними спеціальностями приймаються особи, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь (рівень) вищої освіти за іншою спеціальністю, або здобувають його не менше одного року та виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний, у тому числі особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста.

Програма фахового випробування охоплює два структурні складники, з-поміж яких виділено: «Основи педагогіки» та «Дидактика».

У частині програми «Основи педагогіки» викладено питання, що є теоретичною основою педагогіки. Мета і завдання виховання учнівської молоді, система освіти і виховання в Україні та інші питання висвітлюються на основі закону України «Про освіту» і розкривають державну політику в справі освіти і виховання підростаючого покоління.

У частині програми «Дидактика» йдеться про наукові основи дидактики. Розкривається сутність, зміст і принципи навчання, методи і форми організації навчання, реалізація яких забезпечує засвоєння знань про людину, природу, суспільство, професійне самовизначення, формування загальнолюдської моралі тощо. Особлива увага приділяється ідеї єдності навчання і виховання.

Вступники повинні продемонструвати глибокі знання теоретичних основ з загальних основ педагогіки та дидактики.

Головною вимогою фахового випробування мають бути знання абітурієнтами теоретичних основ фахових дисциплін, провідних концептуальних теорій навчання і виховання, усвідомлення ролі і значення психолого-педагогічних наук в їх майбутній професійній діяльності. Відповідь на вступному випробуванні повинна підтвердити повноту знань категорійно-понятійного апарату з фахових дисциплін, нових підходів до трактування окремих понять, розуміння їх сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, законів, закономірностей, методів, засобів навчання і виховання.

Абітурієнт має продемонструвати здатність аналізувати і будувати реальний навчально-виховний процес, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість гностичних, конструктивно-планувальних, проектувальних і комунікативно-навчальних умінь.

У своїх відповідях на екзамені абітурієнти повинні показати ґрунтовні наукові усвідомлені знання у відповідності до наступних вимог:

знати:

- основні теоретичні положення розвитку особистості в системі освіти;

- теоретичні основи діяльності педагога і діяльності учнів у процесі навчання;
 - методи й умови організації педагогічного процесу;
- уміти:**
- аналізувати різні підходи у вирішенні питань організації навчально-виховного процесу;
 - самостійно вирішувати питання методичного забезпечення педагогічного процесу;
 - керувати пізнавальною діяльністю учнів

Бакалавр за іншою спеціальністю:

Форма проведення фахового випробування – **письмове опитування за білетами**, за змістом поданої нижче програми.

Структура екзаменаційного білету – два питання, одне – з **основ педагогіки** та друге – з **дидактики**, що передбачає знання теоретичного та практичного змісту програмного матеріалу.

Тривалість підготовки письмової відповіді за змістом усіх питань екзаменаційного білета до **2-х астрономічних годин**.

Структура екзаменаційної оцінки: За кожне питання – по 100 балів, у підсумку 200 балів.

2.ЗМІСТ ПРОГРАМИ

2.1. «ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ»

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки. Розвиток педагогіки. Завдання сучасної педагогіки. Джерела сучасної педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 2. Розвиток, формування і виховання особистості. Поняття "людина", "особистість", "індивідуальність", "розвиток", "формування", "виховання". Види розвитку людини, рушійні сили розвитку людини, закономірності розвитку людини. Фактори формування особистості. Вплив середовища на формування особистості. Вплив виховання на формування особистості. Вікова періодизація в педагогіці. Критерії виділення вікових періодів. Характеристика періодів дитинства.

Тема 3. Система освіти в Україні. Поняття системи освіти. Законодавство України про систему освіти. Закон України "Про освіту", Закон України "Про повну загальну середню освіту". Принципи системи освіти в Україні. Структура системи освіти в Україні. Завдання ланок освіти, типи закладів. Освітні ступені та рівні в Україні.

Тема 4. Сутність педагогічної діяльності. Сутність педагогічної діяльності. Особливості діяльності вчителя у навчально-виховному процесі. Професіограма педагога. Професійна компетентність і педагогічна майстерність учителя. Авторитет і педагогічний такт вчителя.

2.2. «ДИДАКТИКА»

Тема 1. Предмет і завдання дидактики. Виникнення та розвиток дидактики. Предмет та основні завдання дидактики. Основні категорії

дидактики. Суть процесу навчання. Поняття навчання. Викладання та учіння як дві взаємопов'язані сторони навчання. Функції навчання. Методологічні основи дидактики. Суттєві ознаки навчання. Рушійні сили процесу навчання: внутрішні та зовнішні суперечності. Основні етапи оволодіння знаннями. Історичні типи навчання: догматичне навчання, пояснювально-ілюстративне навчання, проблемне навчання, програмоване навчання.

Тема 2. Принципи навчання. Поняття принципу та правила навчання. Система принципів навчання. Взаємозв'язок принципів навчання.

Тема 3. Зміст освіти. Поняття змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Види освіти. Вимоги до змісту загальної освіти. Поняття Державного стандарту освіти. Поняття навчального предмету. Навчальний план. Структура навчального плану. Інваріантна та варіативна складові навчального плану. Навчальна програма. Структура навчальної програми. Принципи побудови навчальних програм: лінійності та концентричності. Підручник та навчальний посібник. Види підручників. Вимоги до підручників.

Тема 4. Методи навчання. Поняття методу навчання, прийому навчання, засобу навчання. Структура методу навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання на основі діяльнісного підходу. Характеристика методів стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: методи емоційного стимулювання, пізнавальна гра, навчальна дискусія, створення ситуації успіху. Характеристика перцептивних методів навчання: словесних (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, інструктаж); наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичних (вправа, практична робота, лабораторна робота). Сутність логічних методів навчання: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний. Проблемні методи навчання. Сутність проблемної задачі, етапи вирішення проблемної задачі. Проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод навчання. Характеристика самостійної роботи як методу навчання.

Тема 5. Форми організації навчання. Поняття форм організації навчання. Загальні та спеціальні форми організації навчання. Історія становлення класно-урочної форми організації навчання. Урок як основна форма організації навчання у сучасній школі. Сучасні вимоги до уроку. Підготовка вчителя до уроку: попередня та безпосередня. Позаурочні форми організації навчання. Домашня самостійна робота, її види, вимоги до її організації. Специфіка організації самопідготовки в групах продовженого дня та школах-інтернатах. Екскурсія як позаурочна форма організації навчання.

Тема 6. Аналіз і оцінка навчальних досягнень учнів початкової школи. Поняття контролю навчальних досягнень учнів, функції контролю, види контролю, об'єкти контролю та методи контролю. Поняття оцінювання навчальних досягнень, форми оцінювання, характеристика сучасної системи оцінювання навчальних досягнень учнів. Формувальне оцінювання в Новій українській школі. Критерії вибору методів навчання.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКІВ

Для оцінювання використовується 200-бальна шкала. Мінімальна кількість балів – 100.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Характеристика відповіді
170 – 200	Абітурієнт досконало володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, виявляє методичну досконалість. Письмові завдання виконані повністю. Відповіді переважно правильні, відмінне виконання з незначною кількістю помилок.
130 – 169	Вище середніх стандартів, однак з деякими помилками. Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками, понятійним апаратом, характеризується достатнім рівнем компетентності. Письмові завдання виконані повністю, однак припущено незначні неточності в розрахунках або оформленні
100 – 129	У цілому змістовна і правильна відповідь з певною кількістю значних помилок. Знання абітурієнта є достатніми, він виявляє здатність встановлювати найсуттєвіші зв'язки між явищами, фактами, робити висновки та узагальнення, застосовувати вивчений матеріал для розв'язання практичних завдань. Письмові завдання виконані повністю, однак допущено низку неточностей в розрахунках або оформленні.
0 – 99	Абітурієнт виявляє поверхневі знання й розуміння основних положень навчальної програми. Письмові завдання виконані з рядом фактичних і теоретичних помилок. Необхідна ще певна додаткова робота для успішного складання іспиту. Письмові завдання виконані частково, з грубими фактичними та теоретичними помилками.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барбашова І. А. Дидактика : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.]. – Бердянськ : Видавництво Ткачук О. В., 2009. – 232 с.
2. Барбашова І. А. Загальні основи педагогіки: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. – Бердянськ: Видавництво Ткачук О. В., 2009. – 197 с.
3. Бондар В. І. Дидактика : підруч. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] – К.: Либідь, 2005.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навчальний посібник – К.: Вища школа, 1995. – 237 с.
6. Довга Т. Я. Виховання культури поведінки молодших школярів (Письменники ХХ ст. – дітям ХХ ст.): навч.-метод посіб. – Кіровоград, 2012. – 104 с.
7. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / [автор-укладач Н. П. Наволокова]. – Х.: Вид.група «Основа», 2009. – 176 с.
9. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. – К., 2005. – 343 с.
10. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практичний курс : навчально-методичний посібник. – Тернопіль : Астон, 2013. – 160 с.
11. Мельничук С. Г. Педагогіка (Дидактика): навч. посіб. – Кіровоград: ТОВ «Рекламне агентство РіК – Медіа», 2016. – 176 с.
12. Мельничук С. Г. Теорія виховання: навч. посіб. для студентів ВПНЗ. – Кіровоград: ТОВ «Рекламне агентство РіК – Медіа», 2016. – 244 с.

13. Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок. – К.: Рад.школа, 1989.
14. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник/ За ред. С. Г. Мельничука. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 285 с.
15. Педагогіка: інформативний виклад: навчальний посібник / А. Б. Рацул, Т. Я. Довга. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016 р. – 344 с.
16. На допомогу вчителю початкових класів. 1 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 144 с.
17. На допомогу вчителю початкових класів. 2 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 144 с.
18. На допомогу вчителю початкових класів. 3 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 160 с.
19. На допомогу вчителю початкових класів. 4 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 160 с.
20. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. –К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
21. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
22. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.:Богданова А.М., 2009. – 225 с.
23. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. – Київ : Магістр–S, 1997. – 256 с.
24. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором // Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 4. – К.: Рад.школа, 1976.
25. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори : в 5 т. – Т. 3. – К. : Рад. шк., 1977.
26. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю // Вибрані твори: в 5-ти т. – Т.2. – К.: Рад.школа, 1976.
27. Формування конкурентоспроможного фахівця в галузі дошкільної та початкової освіти: монографія / О. Радул, Н. Озерна, І. Баранюк, О. Ткаченко, Т. Довга, Н. Андросова, Т. Шарапова, Т. Прибора / [За ред.. О. Ткаченко]. – Харків: Мачулін, 2018. – 256 с.
28. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – К. : Академвидав, 2007. – 560 с.

Документи про освіту

1. Державний стандарт початкової загальної освіти / Постанова Кабінету Міністрів України №87 від 21 лютого 2018 року [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 13 трав. 1999 р. № 651-XIV: Редакція [від 06 вер. 2018](#), № 2541-VIII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651-14>. – Назва з екрану.
5. про освіту [електронний ресурс] : закон україни від 23 трав.1991 № 1060-xii. : у ред. від 05 вер. 2017 р. № 2145-viii. – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>. – назва з екрану.
6. [Про основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України \[Електронний ресурс\]: Наказ МОНмолодьспорт України №1243 від 31.10.2011 р.](#) – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/ – Назва з екрану.

Інформаційні ресурси

1. Словник педагогічних термінів [Електронний ресурс]. – URL: http://pidruchniki.ws/pedagogika/slovník_pedagogichnih_terminiv
2. Науково-методичний журнал «Початкова школа» [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.pochatkova-shkola.net/journal.htm>

3. Методичний портал. Інтернет-ресурси для вчителів початкових класів. [Електронний ресурс]. – URL: – <http://metodportal.net/node/595>
4. www.osvita.ua.com.
5. www.mon.gov.ua.